

RIKTLINJER FÖR

TILLHANDAHÅLLANDE AV INSATSER UTAN BEHOVSPRÖVNING

STYRANDE DOKUMENT

Dokumenttitel	Riktlinjer för tillhandahållande av insatser utan behovsprövning
Diarienummer	SN26/9
Kategori av styrdokument	Normerande
Fastställd av	Socialnämnden
Beslutsdatum	2026-02-26
Giltighetstid	2026-03-01 och tills vidare
Omfattar	Insatser inom socialtjänst inom Socialnämndens ansvarsområde
Dokumentansvarig	På politisk nivå: Socialnämnden På tjänstenivå: Sakkunnig tjänsteperson
Uppföljning	
Aktualitetsprövning	Minst en gång per mandatperiod

KATEGOERIER AV STYRDOKUMENT

Organiserande	Förklarar, tydliggör och reglerar kommunens roll- och ansvarsfördelning samt vem som har rätt att fatta beslut.
Normerande	Beskriver kommunens förhållningsätt i en viss fråga eller ger direktiv för hur något ska utföras och syftar till att styra beteenden utifrån en gemensam värdegrund.
Aktiverande	Beskriver vad kommunen vill förändra eller uppnå inom specifika områden och syftar till att ge ett uppdrag att handla på ett visst sätt.
Reglerande	Anger villkoren för kommunal service och vilka krav kommunen ställer på de som lever, verkar och vistas i Nyköping.

INNEHÅLL

1 INLEDNING.....	1
1.1 Insatser.....	1
1.1.1 Rådgivning och information.....	1
2 INSATSER SOM FÅR TILLHANDAHÅLLAS UTAN BEHOVSPRÖVNING.....	2
2.1 Övergripande	2
2.1.1 Dokumentation	2
2.2 Insatser som nämnden tillhandahåller utan behovsprövning	3
2.2.1 Insatser barn	3
2.2.2 Insatser vuxna.....	5

1 INLEDNING

I Socialtjänstlagen 2025:400 (SoL) som träder i kraft 1 juli 2025 regleras i 10 kapitlet 1 § att Socialnämnden ansvarar för att erbjuda insatser i form av rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp till enskilda som behöver det. En insats kan innebära både allmänt eller individuellt riktat stöd och lagen differentierar mellan insatser för ekonomiska respektive personliga behov där det först nämnda avser ekonomiskt bistånd. Resterande insatser är att anse som insatser för personliga behov. Dessa riktlinjer omfattar endast insatser för personliga behov då ekonomiskt bistånd inte kan beviljas utan en ansökan som efterföljs av en behovsutredning och beslut.

1.1 Insatser

Rätten till insatser för personliga behov återfinns i 11 kapitlet 1 § SoL. Den som inte kan tillgodose sina personliga behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt att få insatser av socialnämnden för dessa behov. Insatserna ska tillförsäkra den enskilde skäliga levnadsförhållanden. I begreppet insatser för personliga behov bor både insatser som är allmänt utformade och insatser som är individanpassade. Beslut om insatser för personliga behov enligt 11:1 SoL innebär myndighetsutövning och kräver följsamhet till de krav som ställs på handläggning och beslut enligt både Förvaltningslagen (2017:900) och SoL.

Socialnämnden får dock enligt 11 kapitlet 5 § (SoL) besluta att tillhandahålla insatser utan behovsprövning. Bestämmelsen innebär att nämnden ges möjligheten att erbjuda insatser utan krav på ansökan, utredning och beslut. De insatser som får erbjudas utan behovsprövning är insatser för personliga behov, såväl allmänt riktade insatser som individuellt behovsanpassade.

1.1.1 Rådgivning och information

Insatser används som en övergripande benämning för den rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp som socialtjänsten kan erbjuda. Det finns ett antal insatser som enligt sin benämning i lag är just rådgivning, till exempel familjerådgivning. Däremot anses inte information till enskilda om vilket stöd eller vilka insatser socialtjänsten kan tillhandahålla som en insats utan bedöms falla under den serviceskyldighet som myndigheter har enligt 6 § Förvaltningslagen.

Utgångspunkten vid gränsdragning kring vad som är information och rådgivning är att information lämnas utanför ramen för en självständig insats där kontakten varken utgör handläggning eller genomförande av en insats. Blir informationen till den enskilde av mer omfattande karaktär närmar sig gränsen för vad som är rådgivning i termer av en insats. Bedömning behöver genomföras i det enskilda fallet.

2 INSATSER SOM FÅR TILLHANDAHÅLLAS UTAN BEHOVSPRÖVNING

2.1 Övergripande

Erbjudandet av nedan angivna insatser innebär att någon myndighetsutövning inte ska förekomma. Regleringen är en möjlighet för Socialnämnden och följs av en informationsskyldighet till enskilda om rätten att begära ett myndighetsbeslut, även i de fall insatsen tillhandahålls utan behovsprövning. Avsikten med dessa insatser är att individen ska kunna vända sig direkt till den utförare som nämnden ingått överenskommelse eller avtal med, eftersom det inte ska förekomma handläggning och beslutsfattande. Insatserna erbjuds till individer som är hemmahörande i Nyköpings kommun.

2.1.1 Dokumentation

Dokumentationsskyldigheten har utvidgats med nya Socialtjänstlagen och gäller nu för genomförande av alla insatser, även insatser utan behovsprövning som regleras i dessa riktlinjer. Syftet med den utökade dokumentationsskyldigheten är att stärka rättssäkerheten för enskilda och möjligheten att erhålla underlag för kvalitetssäkring och uppföljning för att socialtjänsten ska kunna tillhandahålla insatser av hög kvalitet och erbjuda medborgarna insatser baserat på vetenskap och beprövad erfarenhet. Dokumentationens omfattning kan variera och behöver anpassas till respektive insats och ärende. Det som ska dokumenteras är uppgifter som har betydelse för verksamheten och det enskilda fallet. Den verksamhet som är skyldig att dokumentera vid genomförandet av insatser behöver därför ta ställning till vilka specifika uppgifter som ska dokumenteras.

Huvudregeln i SoL är att handläggning och genomförandet av insatser ska dokumenteras, detta gäller även insatser utan behovsprövning.

Socialnämnden har möjlighet att vid särskilda skäl besluta att uppgifter som kan röja enskildas identitet inte ska dokumenteras vid genomförandet av en insats utan behovsprövning. Beträffande insatserna som omfattas av dessa riktlinjer finns inga särskilda skäl att besluta om att uppgifter ska undantas från dokumentation och för insatserna i riktlinjen gäller därmed huvudregeln om dokumentationsskyldighet.

Undantag från dokumentationsskyldighet är uppgifter om enskilds personliga förhållanden vid rådgivning enligt 14:3 SoL. Detta anges därför nedan i anslutning till insatsen familjerådgivning.

2.2 Insatser som nämnden tillhandahåller utan behovsprövning

2.2.1 Insatser barn

Familjebehandling

Syfte: Familjebehandling är ett personligt stöd till barn och deras föräldrar med syfte att stärka föräldraskapet.

Målgrupp: Familjer med barn och ungdomar som är mellan 0-20 år.

Omfattning: Upp till fem samtal.

Utförare: Divisions Social omsorg

Föräldrarskapsstöd enskilt

Syfte: Tidigt stöd och motivationsarbete med kurator för att stärka och stötta föräldrar och familjer.

Målgrupp: Föräldrar till barn 0-12 år. Föräldrarskapsstödet kan också omfatta stöd till förälder utifrån äldre syskons behov.

Omfattning: Upp till tio samtal.

Utförare: Divisions Social omsorg

Alla barn i centrum (ABC) 0-2 år, stöd i grupp

Syfte: Föräldrarskapsstöd i grupp som utöver att stärka familjerelationer ska hjälpa föräldrar att handskas bättre med vardagssituationer.

Målgrupp: Föräldrar till barn 0-2 år.

Omfattning: Följer programmet.

Utförare: Divisions Social omsorg

Alla barn i centrum (ABC) 3-12 år, stöd i grupp

Syfte: Föräldrarskapsstöd i grupp som utöver att stärka familjerelationer ska hjälpa föräldrar att handskas bättre med vardagssituationer.

Målgrupp: Föräldrar till barn 3-12 år.

Omfattning: Följer programmet

Utförare: Divisions Social omsorg

Alla barn i centrum (ABC) tonår, stöd i grupp

Syfte: Föräldraskapsstöd i grupp som ska stärka relationen mellan vuxen och tonåring och bidra till tonåringens välmående.

Målgrupp: Föräldrar till barn i tonåren.

Omfattning: Följer programmet.

Utförare: Divisions Social omsorg

Föräldraskapsstöd i Sverige (FÖS) stöd i grupp

Syfte: Föräldraskap i Sverige är ett samhällsorienterande grupprogram för den som är utrikesfödd förälder, för att få mer information om områden som är viktiga för familjelivet i Sverige och det svenska samhället ur ett föräldrar, barn och familjeperspektiv.

Målgrupp: Föräldrar till barn i åldern 0-18 år

Omfattning: Följer programmet

Utförare: Division Social omsorg

Barn i Föräldrars Fokus (BIFF) stöd i grupp

Syfte: Barnets situation och behov ska synliggöras vid en familjerättslig konflikt kring vårdnad, boende eller umgänge. Målet är att reflektera över barnets upplevelse i den aktuella situationen samt uppnå förståelse för vad som kan göras annorlunda för att förbättra barnets välmående.

Målgrupp: Föräldrar som befinner sig i familjerättsliga konflikter.

Omfattning: Följer programmet

Utförare: Division Social omsorg

Cumulus - enskilt stöd

Syfte: Ge barn, ungdomar och föräldrar kunskap, stöd och insikter som kan hjälpa barnen att få ökad medvetenhet om sina egna behov och personliga gränser, samt stärka barnets självkänsla.

Målgrupp: Insatsen riktar sig till föräldrar, barn- och ungdomar som påverkas av förälder med psykisk ohälsa, missbruk, våld eller konflikter.

Omfattning: Upp till fem samtal

Utförare: Division Social omsorg

Cumulus - stöd i grupp

Syfte: Barn och ungdomar får möjlighet att prata om sina upplevelser och träffa andra med liknande erfarenheter för att ge kunskap, stöd och insikter som i framtiden kan hjälpa barnen att bryta ohälsosamma mönster, få ökad medvetenhet om sina egna behov och personliga gränser samt stärka självkänslan. Arbetet har utgångspunkt i Rädda barnen och Ersta vändpunktens metod.

Målgrupp: Barn- och ungdomar som påverkas av förälder med psykisk ohälsa, missbruk, våld eller konflikter.

Omfattning: Tjugo tillfällen

Utförare: Division Social omsorg

Stödinsats våld i ungas relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck, enskilt

Syfte: Stödet riktar sig till personer som har utsatts för eller utsätts för våld i ungas relationer.

Målgrupp: Ungdomar 15-17 år insatsen kan erbjudas utan vårdnadshavares samtycke och kännedom

Omfattning: Upp till fem samtal

Utförare: Division Social omsorg

2.2.2 Insatser vuxna

Stödinsats våld i nära relation, enskilt

Syfte: Stödprogram för våldsutsatta vuxna

Målgrupp: Vuxna som utsatts eller utsätts för våld i nära relation.

Omfattning: Upp till femton samtal

Utförare: Division Social omsorg

Stödinsats våldsutövare nära relation, enskilt

Syfte: Stödprogram för våldsutövare, våld i nära relation. Den som utövar våld ska få stöd att förstå sina egna känslor och lära sig att inte agera på sina känslor så att andra far illa.

Målgrupp: Vuxna 18 år och uppåt som utsätter någon i nära relation för våld

Omfattning: Upp till fem samtal

Utförare: Division Social omsorg

Stödinsats våld i nära relation, grupp

Syfte: Stödprogram gruppnivå för vuxna som utsatts för våld i nära relation.

Målgrupp: Vuxna som utsatts eller utsätts för våld i nära relation.

Omfattning: Upp till 24 tillfällen

Utförare: Division Social omsorg

Samarbetssamtal enskilt

Syfte: Innefattar enskilda samtal med vardera föräldern, samtal med båda föräldrarna tillsammans och barnsamtal som syftar till att föräldrar ska finna bra lösningar för sina barn avseende vårdnad, boende eller umgänge och frågor som rör barnets försörjning, med barnet i fokus.

Målgrupp: Föräldrar med behov av stöd i samarbete och kommunikation

Omfattning: Upp till åtta samtal

Utförare: Division Social omsorg

Informationssamtal enskilt

Syfte: Information om barns behov, rättsprocessen och vilket stöd som kommunen kan erbjuda i frågor om vårdnad, boende och umgänge. Efter samtalet får föräldrarna ett samtalsintyg att uppvisa till domstol om de väljer att gå vidare dit. Samtalet har också en rådgivande funktion.

Målgrupp: Föräldrar som är oeniga och där det finns tankar om att vidta rättsliga åtgärder domstol gällande vårdnad, boende och umgänge

Omfattning: Ett samtal

Utförare: Division Social omsorg

Motivationssamtal våld i nära relation, enskilt

Syfte: Inledande samtal med socialsekreterare i syfte att motivera till förändring av nuvarande situation.

Målgrupp: Vuxna som utsatts/utsätts för våld i nära relation.

Omfattning: Upp till fem samtal

Utförare: Division Social omsorg

Partnerkontakt våld i nära relation

Syfte: Utgår från den våldsutsattas behov av trygghet, information och stöd i syfte att minska risken för fortsatt och förnyat våld när den våldsutövande partnern tar emot samtalsstöd.

Målgrupp: Personer som är eller har varit utsatta för våld i nära relation.

Omfattning: Upp till fem samtal

Utförare: Division Social omsorg

Budget- och skuldrådgivning

Syfte: Rådgivning kring hur man hanterar och prioriterar skulder och förslag på hur man kan skapa nya ekonomiska vanor. Stöd att kontakta och förhandla med fordringsägare. Stöd med att ansöka om skuldsanering och stöd före, under och efter processen.

Målgrupp: Vuxna i behov av stöd gällande ekonomi

Omfattning: Individuellt

Utförare: Division Social omsorg

Motivationsinsats skadligt bruk och beroende

Syfte: Kartläggning och motivation. Bygger på metoden Motivationshöjande behandling (MET).

Målgrupp: Vuxna förstagångsbesökare från 20 år och uppåt som har ett skadligt bruk och beroende.

Omfattning: Upp till fem samtal

Utförare: Division Social omsorg

Återfallsprevention missbruk skadligt bruk och beroende

Syfte: Stöd och hjälp att hitta verktyg för att förebygga återfall och förkorta och minimera skadeverkningarna vid ett eventuellt återfall.

Målgrupp: Vuxna från 20 år som är förstagångsbesökare och inte varit aktuella för insatsen de senaste 2 åren.

Omfattning: Tio veckor

Utförare: Division Social omsorg

Haschavvänjningsprogram (HAP)

Syfte: Samtal om hur individen påverkas av cannabis samt stöd för att hantera reaktioner och konsekvenser av att sluta.

Målgrupp: Vuxna från 20 år som är förstagångsbesökare som inte varit aktuella för insatsen de senaste 2 åren.

Omfattning: Tolv veckor

Utförare: Division Social omsorg

Boostersamtal

Syfte: Att förebygga återfall, repetera strategier och hantera nya situationer med stöd av en behandlare. Boostersamtal är uppföljande, MI-baserade korta stödsamtal efter avslutad behandling, för att stärka uppnådda resultat.

Målgrupp: Vuxna från 20 år som fullföljt behandlingsprogram inom öppenvård som avslutats mindre än 2 år tidigare.

Omfattning: Upp till 4 samtal

Utförare: Division Social omsorg

Härbärke

Syfte: Den som är akut hemlös ska få tillgång till en tillfällig och trygg sovplats.

Målgrupp: Vuxna som lever i akut hemlöshet (hemmahörande i Nyköpings kommun)

Omfattning: En natt

Utförare: Sörmlands stadsmission

Familjerådgivning

Syfte: Fokus är att identifiera problem, utforska lösningar och skapa förbättring i parrelationer och familjer.

Målgrupp: Stöd till vuxna i parrelationer som upplever konflikter eller svårigheter i relationer.

Omfattning: Upp till fem samtal

Utförare: Vårdförbundet Sörmland

Dokumentation: Skyldighet att dokumentera gäller inte enskilda personliga förhållanden.

Anhörigstöd enskilt

Syfte: Stödja anhöriga i hanteringen av praktiska och känslomässiga utmaningar, att stärka deras egna resurser och förmåga att hantera sin livssituation, samt förebygga ohälsa.

Målgrupp: Vuxna över 18 år och som hjälper och stödjer en familjemedlem, granne, vän eller annan medmänniska som är äldre, långvarigt sjuk, har beroendeproblematik eller som har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning.

Omfattning: Upp till femton samtal

Utförare: Division Social omsorg

Anhörigstöd i grupp

Syfte: Information, kunskap och möjlighet till erfarenhetsutbyte tillsammans med andra i liknande situation.

Målgrupp: Vuxna över 18 år och som hjälper och stödjer en familjemedlem, granne, vän eller annan medmänniska som är äldre, långvarigt sjuk, har beroendeproblematik eller som har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning.

Omfattning: Upp till åtta träffar

Utförare: Division Social omsorg